כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי אמרת הא לא עבוד תשובה לא פסיקא מילתא לכרת רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי לחלק וכדרבי יוחנן (א) דאמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם א אחד חייב על כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה נפקא ליה א מואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק ליה[ב] מהא אין הכי נמי ואלא כרת דאחותו למה לי לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו פשיטא הרי גופין מוחלקין הרי שמות מוחלקין אלא ב לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והיכי משכחת לה ג ברשיעא בר רשיעא ור' יצחק הא מנא ליה נפקא ליה מק"ו (א) דתניא ג אמר ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליז של עימאום שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו מהו [אינו חייב על כולן אלא אחת[ד] או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו ד הבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת ונראין דברים מק"ו ומה נדה שהיא שם אחד חייב על כל אחת ואחת כאן ששלשה שמות לא כל שכן ואידך ק"ו פריכא הוא מה לנדה שכן גופין מוחלקין (ב) ולאידך נמי האי ודאי ק"ו פריכא הוא אלא נפקא ליה ה מאחותו דסיפא ואידך אחותו דסיפא למה לי לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר ו שאין עונשין מן הדין ואידך איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואיבעית אימא נפקא ליה מאחותו

רש"י

כדאמרינן מעיקרא. טעמיה דר' עקיבא משום שתי רשעיות הוא ודקאמרת חייבי כריתות נמי שתי רשעיות הן דאכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: ורבנן. רבי ישמעאל ור"ע: לחלק. לפי שכלל כל העריות בכרת אחת הייתי אומר אם עשאן כולם בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לכך יצאה כרת באחותו לחלק דהוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד על עצמו שמתחייב עליה לעצמה אם (ג) עשאם עם חברותיה ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עצמה: מואל אשה. דמלי למכתב ונדה לא תקרב: לחייבו על אחותו ועל אחות אביו כו'. אם בא על שלשתן בהעלם אחד: הרי שמות מוחלקין. שיש אזהרה בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות: ברשיעא בר רשיעא. הבא על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחות אמו שהיא אחותו ואחות אביו: באטליז. במקום שמוכרין הבשר במקולין: מאחותו דסיפא. ערות אחותו גלה (ויקרא כ): שאין עונשין מן הדין. שהרי ענש על בת אמו שלא בת אביו ובת אביו שלא בת אמו שנא' (שם) בת אביו או בת אמו ויש לומר כ"ש שענש על בת אביו ובת אמו אבל אם אמרת כך ענשת מן הדין לכך נאמר אחותו דסיפא: גמר עונש מאזהרה. דלענין אזהרה כתיב אחותך היא יתירא להזהיר על אחותו בת אביו ובת אמו שנאמר (שם יח) ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא[ז] ומה אזהרה לא חלק בין אחותו בת אביו שלא בת אמו [ובת אמו שלא בת אביו[ח]] ולאחותו שהיא בת אביו ובת אמו אף בעונש ענש על אחותו בת אביו ואמו כאחותו דבת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו:

מאחותו

תוספות

קשה לישנא[ד] דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוי"ש (דמ"מ קשה[ה]) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הנך דליכא אלא חד כרת כמו מפטם וסך דלא ידעינן דחלוקין לחטאות אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא[ו] ואצטריכו לחלק א"כ לא נילקי עלייהו כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי אזהרה דלא נקי אלאו דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאצטריכו לחלק בשביל זה לא נמנע מללמוד ממנו[י] מלקות כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין מ"מ ילקו:

[ז] **לאפוקי** הני. פסח ומילה (ד) דבקום עשה נינהו קשה ל"ל היקשא לאפוקי פסח ומילה תיפוק ליה מדאמרינן בת"כ ועשה אחת[י] יצא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים זוממין שאין בהן מעשה דאין בהן קרבן וה"ה פסח ומילה דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה ושמא י"ל דאצטריך דרשא דהכא משום דבת"כ איכא דרשא אחריתי דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה אמינא דהויין בקרבן מיהו ממילה קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם לא יתברר שיהא בכרת עד שימות דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו:

ההוא מיבעי ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו. וא"ת ל"ל (ה) בקדושים תיפוק ליה גבי אזהרה כתיב אחותך היא[ז] יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו וכתיב (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דונכרתו לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא ונהי דבקרא כתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו אבל בת אביו ובת אמו (ומאונסים[ס]) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

ואידך. (ו) רבי יצחק גמר עונש מאזהרה. תימה דבכריתות פ"ק (דף ג.) א"ר[ט] יצחק עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין וכן לקמן בפרקין (דף יז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי'[י] דהיינו ר' יצחק ותימה דבכל שינויי דהכא משמע דשפיר אית ליה לר' יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהכי פירושא גמר עונש מאזהרה משום דאיכא קל וחומר להענישן וכיון דהשוום באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דאיכא קל וחומר להענישן ומעתה אמר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (ז) שאין צריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש מאזהרה היינו דוקא[ק] דאיכא להענישו מן הדין דאם לא כן בחייבי לאוין נמי כגון גבי ממזר עמוני נילף בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה דכי היכי דהשוום לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש אלא כדפי' דדוקא משום דאיכא להענישו מן הדין קאמר גמר (גמר) עונש מאזהרה כך נראה למשי"ח וצריך עיון: [ל] **הכי** גרים רש"י ואידך סבר לה כר"א דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך במפטם וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין[מ] א"כ ל"ל אחותו דסיפא דדריש לחלק תיפוק ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס[נ] דכיון דאתא להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא אצטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דריש אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר [קרא דכרת[ס]] באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא[ע] לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין (ח) ואחותו דרישא[פ] לא אצטריך ליה ולדרשא אחריתא אתיא אי נמי אורחיה דקרא הוא ועוד יש מפרשים דשפיר אצטריך דרשא[צ] לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו דנהי דאיכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והם גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחת דלא דמי למפטם וסך שהם עבודות מוחלקות ושפיר אתי (ט) מרבי אלעזר אבל בפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש הקונטרס דפריך אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק בעריות ואליבא דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטם וסך ומאי פריך והא לא דמי כדפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס:

ההוא

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה א סמג עשין ריג:
יד ב ג מיי' שם הל"ה:
טו ד מיי' שם פ"ה הל' ג סמג שם:

רבינו חננאל

ודחו משמיה דרבא חייבי כריתות לאו בני אזהרה נינהו שהרי פסח ומילה ענש אע"פ שלא הזהיר: א) **ודלמא פסח ומילה** משום דלא מייתי קרבן הוא דלא כתיבא בהו אזהרה דהא לא אתיא אזהרה אלא לחייב השוגג בקרבן. **ודחי'** לאו משום האי טעמא לא מייתי קרבן בפסח ומילה אלא משום דאיתקש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ולא תעשה ועשה בשגגה (מי' חייב) [מיחייב] קרבן למעוטי פסח ומילה דקום עשה נינהו. **רבינא אמר** (רבי) [טעמא דרבי] עקיבא לעולם שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא פסיקא מילתא דכרת דכל אימת דעשה תשובה מוחלין לו אבל מיתות ב"ד אינו כן: **ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו.** פי' אלו שפירשה בהן התורה כרת כגון אחותו וכיוצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם ב) ולמה יצא כרת ונכתבה באחותו לדונן בכרת ולא במלקות. **ורבנן כרת באחותו למה להו** לחייבו על אחותו שהיא (היא) אחות אביו והיא אחות אמו. **משכחת לה ברשיעא בן רשיעא** אמר ר' אדא בר אהבה כגון שבא אביו על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא אותו הבן על אחות אמו שהיא אחותו מאביו והיא אחות אביו מן האם וזהו רשיעא בן רשיעא ומפורש בכריתות פ"ג (דף טו ע"א). **אבל לחלק** שאם שגג מביא קרבן על כל אחת מהן נפקא להו מואל אשה בנדת טומאתה לחלק על כל אשה ואשה:

חשק שלמה על ר"ח

א) אולי צ"ל ודלמא אזהרה לקרבן דפסח ומילה וכו' לא כתיבא בהו אזהרה וא"כ י"ל דלא אתיא אזהרה כו'. ב) כפירוש רש"י.

ליקוטי רש"י

ר' יצחק אומר. דאין מלקין בלאו הניתן לאזהרת כרת אפילו התרו בו למלקות ויליף טעמיה מהאי קרא. **כל חייבי כריתות.** של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות העושות וגו' שכתוב בפרשת עריות. **ולמה יצאת** וגו' **לדונו בכרת ולא במלקות.**

מסורת הש"ס עם הוספות

א) כריתות ב: יבמות נה., ב) כריתות טו., ג) [לעיל ה: סנהדרין נד. וש"נ], ד) יבמות כב:, ה) לקמן ע"ב, ו) ויקרא ד ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן אמר ר' עקיבא. נ"ב משנה פ"ג דכריתות: (ב) שם ואידך נמי האי ודאי: (ג) רש"י ד"ה לחלק וכו' אם עשאה עם: (ד) ד"ה לאפוקי הני פסח ומילה דקום: (ה) ד"ה ההוא וכו' וא"ת ל"ל מקרא דבקדושים תיפוק ליה דגבי אזהרה: (ו) ד"ה ואידך פי' ר' יצחק וכו' וה"פ גמר עונש: (ז) בא"ד דהיינו היכא דשוין לענין אזהרה ומהאי טעמא דהכא דגמיר עונש מאזהרה דהיינו דוקא משום דאיכא להענישו מן הדין וכו' ממזר ועמוני: (ח) ד"ה הכי גרס וכו' שאין עונשין מן הדין ואחותו דרישא: (ט) בא"ד אתי מדרבי אלעזר:

תורה אור השלם

א) וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ: [ויקרא יח, יט]

ב) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: [ויקרא כ, יז]

הגהות וציונים

א] להו. יעב"ץ (גליון): ב] רש"א מהו חייב א' על כולן (גליון): ג] רש"א [ועי' רש"ל] (גליון) ועיי' רש"ש: ד] רש"א דמכל מקום שמעינן מלישנא (גליון): ה] רש"א מ"ז (גליון) ועיי' מהרש"ל: ו] צ"ל מהם (באה"מ): ז] שייך לעיל סוף ע"ב (גליון): ח] רש"ל מ"ז (גליון) ועיי' מהרש"א ורש"ש: ט] צ"ל אמר לר' (באה"מ): י] יש להוסיף בקונטרס (באה"מ): כ] עי' הג' הב"ח, וברש"ש מגיה ומהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה והיינו דוקא היכא דאיכא: ל] זה שייך לע"ב (גליון): מ] בתוס' ר"פ מחלקין: נ] עי' מהרש"א דהוא פירש"י בכריתות ג ע"א, והיש מפרשים דבסמוך הוא פירש"י בע"ב ד"ה ה"ג לה: ס] רש"א (גליון): ע] רש"ל דרישא (גליון) ובמהרש"א גריס כלפנינו: פ] במהרש"ל (דפו"ר) דסיפא: צ] נרצ"ל דרישא (באה"מ):

[illegible]

מאחותו דרישא ואידך ההוא מיבעי ליה לחלק [א]כרת למפטם ולסך ואידך סבר (א) כר' אלעזר א"ר הושעיא [ה] דאמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחד חלוקין הן לקרבן ואי בעית אימא (ב) לא סבר לה כר' אלעזר ונפקא ליה [א]מואיש אשר ישכב את אשה דוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן [ג] דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה שנאמר ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה וגו' [ב]מלמד שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה: וטמא שאכל את הקדש: בשלמא הבא למקדש טמא כתיב עונש וכתיב אזהרה עונש דכתיב [ב]את משכן ה' טמא ונכרתה אזהרה [ג]ולא יטמאו את מחניהם אלא טמא שאכל את הקדש בשלמא עונש כתיב [ד]והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה אלא [ג]אזהרה מנין ריש לקיש אומר [ה][ג]בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר תני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא וטומאתו עליו ונכרתה וכתיב התם [ב]טמא יהיה עוד טומאתו בו מה להלן עונש ואזהרה אף כאן עונש ואזהרה בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן גזירה שוה לא גמיר[א] אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ההוא [ד]אזהרה לתרומה וריש לקיש אזהרה לתרומה מנא ליה נפקא ליה [ו]מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב [ט][ד]אי זהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן הוי אומר זו תרומה ואידך ההוא לאכילה והא לנגיעה וריש לקיש האי בכל קדש לא תגע להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש דאיתמר [י]טמא שנגע בקדש ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר [ה]אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר אין לוקה ההוא אזהרה לתרומה הוא דאתא טמא שנגע בקדש מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה (ג) אזהרה (לאוכל) אתקוש[ב] קדש למקדש ואכתי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים דאיתמר טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר [י]אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אומר אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר קרא[ג] טומאתו טומאתו וכי כתיב טומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב ההיא מבכל קדש[ד] נפקא תניא כוותיה דריש לקיש [ז]בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף כל[ה] דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נטילת נשמה אלא באכילה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [ט]כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו

אמרו

מאחותו דרישא. דמאי למכתב כי יקח את בת אביו או בת אמו: למפטם וסך. דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד והוצרך לנו לחלק ביניהם כמו שהוצרך חילוק בעריות אם אינו ענין כאן תנהו ענין להו: ה"ג לה להך שיטתא ההוא מיבעי ליה לחלק כרת למפטם וסך ואידך סבר לה כר"א א"ר הושעיא כו' ואיבעית אימא נפקא ליה מואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו' ואידך ההוא מיבעי ליה כו'. והכי פירושא ואידך ס"ל כר"א דאמר עלה שהלאוין מחלקין לחטאות ועל מפטם וסך אמרי' במס' כריתות (דף ג.) שהן שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו וכרת אחת איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו וגו' (ד) חילוק חטאו' ביניהם שהלאוין מחלקין לחטאות וכיון דאתו להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא מצטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ואייתר ליה עיקר קרא דכרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין. ואיבעית אימא אי נמי לא סבר לה לדר' אלעזר נפקא ליה חילוק בעריות מן ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו' דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייבין עליה לעצמה וממנה תלמד כל[ו] הכלל ואם אינו ענין לגופה דהא נפקא לן מואל אשה לחלק על כל אשה תנהו ענין לשאר שני לאוין וכרת אחת כגון מפטם וסך: שיצא מדוה דרך ערותה. לאפוקי דרך דופן דלא: אלא אזהרה מנלן. ליכא למימר מבקדשים לא יאכל וגו'[ח] דלא מיירי בקדשים אלא בתרומה דכתיב ביה איש איש מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן ומוקמינן ליה בתרומה שהיא שוה באנשים ובנשים ואף החוזרת שאינה חוזרת לחזה ושוק חוזרת לתרומה[ט]: מבכל קדש לא תגע. ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל: תני ברדלא. שם אכם: כתיב וטומאתו עליו. בטמא שאכל את הקדש וכתיב עוד טומאתו בו בבא אל המקדש טמא: גזירה שוה לא גמר. ולא[י] למדה מרבו: ששוה בזרעו של אהרן. באנשים ובנשים אבל קדשים אין נאכלין אלא לזכרים וכי תימא איכא חזה ושוק ליתא בחוזרת כגון אלמנה וגרושה וזרע אין לה דאמר מר חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק והכי מפרשינן לה ביבמות (דף פז.[י]): ההוא אזהרה לתרומה. לנגיעת תרומה: טמא שנגע בקדש כו'. תירוצא הוא למתרץ ר"ל: מדאיתקש קדש למקדש. בהאי קרא בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא ודרשינן לקמן מה מקדש יש באזהרתו נטילת נשמה שהבא אל המקדש טמא בכרת אף אזהרת קדש דבר שיש בו נטילת נשמה והיינו אכילה שענוש עליה כרת דאילו בנגיעה ליכא כרת: ר' יוחנן לטעמיה. דאמר אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מטומאתו טומאתו והההוא וטומאתו עליו דכתיב בעונש דקדש לאחר זריקה הוא דתניא בתורת כהנים ומייתינן לה במנחות בפ' שלישי (דף כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה קודם זריקה תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה: ההוא מבכל. מרבויא דבכל דריש ריש לקיש אף לפני זריקה: תניא כריש לקיש. דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדש מבכל קדש לא תגע: כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו. הא אתא לאשמועינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו כדתניא[כ] לא תותירו והנותר תשרפו בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו שנתק[ל] הכתוב את העשה להיות ענשו של לאו ותקונו לומר לא תעשה כך ואם עשית עשה זאת והפטר ואשמעינן רבי יוחנן הני מילי בעשה הבא אחר הלאו שאין אתה יכול לקיימו אלא לאחר עבירת הלאו אבל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו אין זה ניתוק הלאו ואפילו תקיימנו אחר עבירת הלאו לא נפטרת מן המלקות:

ההוא לתרומה הוא דאתא. ותימה דהיכן מלינו טומאה בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר"ר שלמה מדרוי"ש נ"ע דהכי קאמר ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי לאשמועינן דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך צריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומאתו טומאתו גמיר ליה: כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו. תימה דהא לאו דגזילה[ל] שקדמו עשה דוהשיב הגזלה אשר גזל[מ] ואפ"ה אין לוקין עליו[נ] וי"ל דשאני גבי לאו דגזילה שאין לקיים העשה אלא לאחר שגזלה והלכך לאו שניתק מעליו[ט] הוא אבל קדמו דקאמר הכא לאו דוקא קדמו אלא היינו (ה) דשייך העשה קודם שעבר הלאו: תניגא

רבינו חננאל

וכר' אלעזר אמר רבי אושעיא דאמר כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת [אחד] כגון המפטם והסך שמן המשחה שנאמר על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו קדש הוא הנה ב' לאוין וכתי' איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הנה כרת על הרוקח ועל הנותן על זר (כי כל) [כל כין] האי גוונא חלוקין הן לקרבן. ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא (ממנה) [מדוה] דרך ערותה. הבא למקדש טמא אזהרתיה מולא יטמאו את מחניהם עונש את (מקדש) [משכן] ה' טמא ונכרתה. טמא שאכל את הקודש עונש שנאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. אזהרה ריש לקיש אמר מבכל קדש לא תגע. דייק [מקדש] לא תגע א) תניא כותיה בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והיא כרת מפורש ביבמות פרק הערל (דף עה. ע"ש) אף קדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והוא כרת למעוטי נגיעה דלא אשכחנן דכתי' ביה כרת. והא דאמר ריש לקיש טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דם לוקה דייק מבכל קדש. ועוד דייק מדאפקא רחמנא לאכילה בלשון נגיעה מיכן לנוגע בקדש והוא טמא לוקה. ור' יוחנן לטעמיה שנאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ואינו ראוי לאכילה אלא לאחר זריקה דאי לפני זריקה למה לי משום טומאה תיפוק לי' אכתי לא נראה לאכילה. כל לא תעשה שקדמו עשה לוקה עליו

חשק שלמה על ר"ח
א) נ"ל דייק מקדש לא תגע דהוא אזהרה לאוכל ותניא כוותיה וכו'.

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה ד והלכה ה סמג לאוין רלב רלג:
יז ב מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה ה סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קצד סעיף יד:
יח ג מיי' פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלי"ג:
יט ד מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה א:
כ ה מיי' פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלי"ב:
כא ו מיי' שם הלכה טו:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) כריתות ג., ב) נדה מא:, ג) זבחים לג:, ד) שבועות ז. [יבמות עה.], ה) [יבמות עד.], ו) [זבחים לג:], ז) יבמות עה. [זבחים לג:], ח) ויקרא כב ד, ט) יבמות עד:, י) צ"ל עד: (חילופי גרסאות), כ) [לעיל ד:], ל) ויקרא יט יג, מ) ויקרא ה כג, נ) חולין קמא ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' סבר לה כר' אלעזר: (ב) שם ואיבעית אימא נפקא ליה מואיש כצ"ל ותיבות לא סבר לה כר' אלעזר נמחק: (ג) שם ואזהרה לאוכל איתקש קדש וכו' לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקה. נ"ב פי' אי אמרת טמא שאכל קדש מקרא אחרינא נפקא לן אייתור לן בכל קדש לא תגע לילף מיניה אף לפני זריקה דאי לגופא אתא לטמא שאכל קודש א"כ מהיכי תיתי לילף מיניה נמי לפני זריקה: (ד) רש"י ד"ה ה"ג וכו' יתן ממנו וגו' אם כן חילוק חטאות ביניהם: (ה) תוס' ד"ה כל וכו' לאו דוקא קדמו אלא היינו לומר דשייך העשה:

גליון הש"ס

גמ' כל לא תעשה שקדמו עשה. עי' פסחים דף לה ע"א תוס' ד"ה לא תוליא:

הגהות וציונים

א] מובן עפמ"ש תוס' שבת צז ע"א ד"ה ג"ש (גליון): ב] רש"א אזהרה מדאיתקוש (גליון) וכן בדפו"י ליתא תיבת "לאוכל" והוסיפו המהרש"ל: ג] רש"א דאמר אתיא (גליון): ד] "קדש" ליתא ברש"י וריטב"א וילקוט וכת"י (ד"ס): ה] רש"א אף קדש (גליון): ו] כת"י על: ז] צ"ל לא (באה"מ וכ"ה בכת"י): ח] נדצ"ל שנתן (ב"ש, וכ"ה בכת"י): ט] צ"ל מאליו (גליון) ואולי צ"ל מעליא וכ"ה בתוס' רא"ש:

תורה אור השלם

א) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת עֶרְוָתָהּ אֶת מְקֹרָהּ הֶעֱרָה וְהִוא גִּלְּתָה אֶת מְקוֹר דָּמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם: [ויקרא כ, יח]

ב) כָּל הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁכַּן יְיָ טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ: [במדבר יט, יג]

ג) מִזָּכָר עַד נְקֵבָה תְּשַׁלֵּחוּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: [במדבר ה, ג] ד) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַייָ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: [ויקרא ז, כ] ה) וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ: [ויקרא יב, ד] ו) אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע: [ויקרא כב, ד]

ליקוטי רש"י

חלוקין הן לקרבן. שאם עשאן שניהם בהעלם אחת חייב שתים [כריתות ג.]. טומאתו טומאתו. כתיב בכרת באוכל קדש בטומאת הגוף וטומאתו עליו וכתיב בביאת מקדש עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מהכא [זבחים לג:]. גזי"ש לא גמיר. ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו [שבת צז. ועוד הרבה מקומות]. אזהרה לתרומה הוא דאתא. דאיכי נמי איתקש לקודש דכתיב בכל קודש ודרשינן בכל לרבות תרומה שאסורה לטבול יום כגון יולדת בימי טוהר שלה שהיא טבולת יום ארוך שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה [שבועות ז.]. כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריב שמשה שהיא טבולת יום ארוך שטובלת בשביעי ללידתה וכל ימי טוהר שלה הרי היא כטבולת יום ודיום מ' ואחד מביאה קרבנה ומדכתיב לא תגע עד מלאת משמע אבל משימלאו ימיה תגע ואפי' מחוסרת כפרה ע"כ בתרומה כתיב דלענין קדש עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכו' [זבחים לג:]. איזהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן. זכרים ונקבות דאילו קדשי קדשים הניתנים לכהנים אין נאכלים אלא לזכרי כהונה [יבמות עד.]. טמא שנגע בקודש. לא יליף ריש לקיש מלקות מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקודש ולא איירי בביאת מקדש כלל [זבחים לג:]. בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל. עיקר קרא ביה מידריש מדאיתקש קדש למקדש בהאי קרא דרשינן מה ביאת מקדש דבר שיש בו כרת אף אזהרת קודש דבר שיש בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אזהרה לנוגע נפקא לן מיניה מדאפקיה בלשון נגיעה [שם]. תניא כוותיה דריש לקיש. דאזהרה לאוכל קדש מהכא [שם]. נטילת נשמה. כרת [שם לד.].